

IZRAELI KERÁMIAKIÁLLÍTÁS A VIGADÓ GALÉRIÁBAN*

(1992. OKTÓBER 23.–NOVEMBER 8.)

Ezt a kerámiakiállítást az Izraeli Kerámikusművészek Szövetsége és a Herzliya Múzeum állította össze, és az izraeli külügyi szolgálat utaztatja Európa-szerte. Három német város után érkezett Budapestre, majd Pécsre és Hódmezővásárhelyen volt látható. Valódi áttekintő kiállítás ez, egyetlen megkülönböztető vonással: érzelmileg intenzívebb, mint a hasonló jellegűek.

Vajon mit tehet egy állandó fenyegetettségben, politikai és katonai nyomás alatt élő ország? Megpróbál kulturális propagandát kifejteni arrafelé, amerre kapcsolatok, lehetőségeket szeretne kiépíteni. Valójában az a kérdés, mikor lesz egy kerámikusművész, egy múzeum, külügyi szolgálat vagy akár egy tette kész hölgy, amely-aki szívesen bevezetné Magyarországot, az ország kultúráját a nemzetközi köztudatba.

Nehezebb kérdés az, miképp lehet egy reigonális kultúra egyszersmind nemzetközi is.

Egyszóval létezik egy nagy hagyományú nép – például a zsidó –, amely történelme során, életmódjának megfelelően rengeteg használati kerámiát készített. Ismerték a babiloni kerámia- és díszkapukat, a görög festett vázákat is. Politikai „hírközlőként” használták az agyagtáblákat, -figurákat és -edényeket, hiszen utasításokat, törvényeket, gazdasági feljegyzéseket közöltek rajtuk, akár csak más közel-keleti népek.

Aztán a néma csend. Az üldöztetések évszázadaiban, miként a magyarok a 16–19. század között, inkább fémből készítették használati tárgyaikat, így könnyebb volt költöztetni őket.

Később a zsidó kultúrhistoriában feltűnik a polgári porcelán, mely európai gyárakban készül, európai díszítéssel: pésszah-tányér, iskolába menőknek ajándékozott tojás, porcelán portrészobrok, klasszicista és eklektikus mintákkal.

A zsidók a századelőn kezdtek Izraelbe kivándorolni, s eleinte lekötötték őket a megtelepedéssel járó gondok. Csak Izrael állam megalakulása óta tudnak afféle cifraságokkal foglalkozni, mint a kerámia, s bizony ezáltal lemaradtak az európai kerámiaművészet múlt század végi nagy forradalmához képest. Ennek ellenére jelentősen megváltoztak az izraeli kerámiák: már nem egy közösség kultuszát szükség szerint egyformán kielégítő tárgyakat készítettek, és nem gyári egyen-edényeket használtak: művészek önálló személyiségként választottak formanyelvet és témát maguknak.

Egy bizonyos: amit a kiállításon látunk, az művészet, nem pedig internacionális bővli. Inkább mediterrán és bizonyos mértékű amerikai hatást tükröznek a művek, a Magyarországon domináns skandináv befolyás egyáltalán nem, az angol is alig érezhető rajtuk.

Szeretném kiemelni Lidia Zavadszkyt művészetét, akinek misztikus kerámiaplasztika-rajzai nemzetközi sikert arattak.

A helyi hagyományokat folytatják Leah Sheves bizarul élére állított arab padlócsempéi és Moshe Shek ókori állatkerámiaja.

A háborús témák is jellegzetesen Izraelhez kötődnek. Varda Jatom gyötrődő alakjai, Rina Kimche mankós torzói, valamint Naomi és Nora *Menekülés* című kompozíciója megrendítik a látogatót.

Hogy miért fontos, hogy megnézzük ezt a kiállítást? Mert hasonló utat járunk be mi is itt. Tudatunkban és idegeinkben

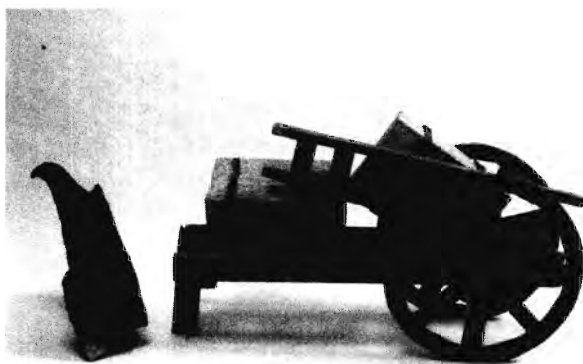
DAVID MORRIS:
TÉRDELŐ ANGYAL

* Elhangzott a kiállítás megnyitóján 1992. október 20-án

MOSHE SHEK. ÁLLAT

NAOMI ÉS NORA. MENEKULÉS

regionális örökséget hurcolunk, és egyre több tapasztalattal leszünk gazdagabbak.

Bár minden művész szuverén egyéniség, mégis szívesen emlékeztek magyar kerámikusokra az itt látottak párhuzamosaként. Shelly Harari halai Gerle Margitéhoz hasonlítanak, David Morris alakjai Péter Vladimíréhoz, Diron Jacobi vázafigurái Gádor Istvánéhoz, Edith Adi Geszler Máriához, Mira Sadot vázái Szekeres Károlyéhoz, Dalit Tiar Simon Ágostonhoz.

Azonos világot élünk, azonosak a technikai lehetőségeink, hasonlóak érzéseink és információink. Kialakul világszerte egy-egy kifejezőmód, és ezekből választunk Izraelben, Amerikában, Magyarországon. Minden művészet nemzeti és nemzetközi egyszerre. S emez ellentétek jól megférnek egymással, amiként sokfajta személyiség is egymás mellett.

S végül a kérdések után egy kijelentés: Izrael is a világ része: nem több, nem kevesebb, mint mások.

THURY LEVENTE

Szegő György: Fénygyógymód – ecsettel

Maria Frank Abrams kiállítása a Vizualart Galériában

Maria Frank Abrams debreceni születésű, Seattle-ben élő festőművész a holocaustot túlélve, fiatal lányként került az Egyesült Államokba. 1948-ban elnyerte Washington Állam Egyetemének művészeti ösztöndíját, így kezdte meg tanulmányait

Seattle-ben, ahol négy évvel később kitüntetéssel végzett. Diákévei alatt számos díjat nyert, elnöke volt a Lambda Rho Kitüntetési Klubnak (Lambda Rho Art Honorary), és utolsó évesként elnyerte a Művészeti Tanszék Kiváló Nődiákja címet. Ugyanekkor, még egyetemistaként, megrendelést kapott a Seattle Város és Vidéke Klubtól (Seattle Town and Country Club) nyolc nagyméretű pannó készítésére.

Munkái már az egyetem elvégzésekor nagy feltűnést keltettek a kritikusok körében. Barátai között tudhatta a világhírű festőművészt, Mark Tobey-t, jelentős állami megrendeléseket kapott, olyan kalandokra is futotta tehetségéből, mint amit

MARIA FRANK ABRAMS: LEBEGÉS